

ADRIAN MUNTEANU

Literatura română din Serbia - o cartografie a memoriei și identității

Am primit o carte care este așa cum mi-aș dori să fie toate. Adică să aibă suflet, dincolo de parcursul ei exegetic. Volumul „De Veghe La Hotarul Limbii Române” de prof. dr. Delia Muntean este primul volum dintr-o lucrare amplă care aduce în prim-plan literatura română din Serbia, oferind o radiografie profundă a identității culturale românești din afara granițelor.

M-a interesat în mod special această carte, fiind, la rândul-mi, un călător cu destinații artistice în zone ale universului unde trăiesc români, departe de casă. În acele spații îndepărtate descoperi, pe viu, realitatea viețuirii lor de eterni imigranți și adaugi o dimensiune etnografică și afectivă. Într-o asemenea carte, cititorul are acces la realitatea trăită, nu cunoscută doar din cărți.

Într-un context în care literatura română din diaspora este adesea marginalizată sau insuficient cunoscută, văzută uneori ca ceva străin identității naționale, Delia Muntean izbutește prin acest prim volum să ofere o contribuție esențială la recuperarea memoriei culturale și la reafirmarea valorii limbii române ca spațiu de identitate și rezistență. Subtitlul – „*Studii critice privind literatura română din Serbia*” – indică direcția metodologică a lucrării: o abordare analitică, riguroasă, dar și empatică, față de scriitorii români în principal din Voivodina.

Autoarea se concentrează asupra „*cărții lăuntrice*”, concept care transcende simpla creație literară și devine un simbol al trăinicieii ființei – fie ea individuală sau colectivă. Această carte lăuntrică este, în viziunea Deliei Muntean, o formă de rezistență culturală, un spațiu interior în care limba română se păstrează vie, chiar și în afara granițelor statului român.

Volumul include 15 *portrete literare*, construite cu grijă, suflet și respect față de identitatea autorului: Slavco Almăjan, Ioan Baba, Mărioara Baba, Olimpiu Baloș, Vasa Barbu, Ion Bălan, Petru Cârdu, Nicu Ciobanu, Ioan Flora, Pavel Gătăianțu, Valentin Mic, Ion Miloș, Ileana Ursu, Mihailo Vasilievici. Fiecare studiu oferă repere biografice, contribuții revuistice și editoriale, o analiză a problematicii operei și o incursiune în registrul stilistic specific. Astfel, se conturează nu doar profilul autorului, ci și o hartă a literaturii române din Serbia, cu toate nuanțele și tensiunile sale.

Prefața semnată de Nicu Ciobanu, el însuși un scriitor marcant al comunității românești din Serbia, adaugă o dimensiune afectivă și validatoare întregului demers. Este o invitație la dialog între literatura

din interiorul granițelor și cea din afara lor, între centrul cultural și periferia geografică dar nu și creativă.

Delia Muntean își propune să aducă în atenția publicului românesc modul în care „ființa românească” trăiește și se exprimă în afara hotarelor, dar în același timp rămâne fidelă limbii și culturii române. Această intenție este realizată cu eleganță și profunzime, transformând volumul într-un act de recuperare identitară și de solidaritate culturală.

Astfel, „*De Veghe La Hotarul Limbii Române*” este mai mult decât o culegere de studii critice – este o pledoarie pentru unitatea spirituală a românilor, indiferent de geografie, și o mărturie a faptului că literatura poate fi puntea care unește fragmentele unei identități comune.

